

COP D'ULL

Escudella

ENRIC CASASSES

No hi ha truc, no hi ha cap truc, l'art és com la màgia, no hi ha truc, no hi ha cap truc que no sigui posar-s'hi i mirar si surt. Per exemple: estar purament i plenament en la poesia és no estar enlloc, si no estàs purament i plenament fora de la poesia. Un altre exemple: el capitalisme, si l'expliques a algú que no el coneixes, és una utopia irrealitzable, és impossible que ni tan sols pugui ni començar a funcionar.

I la funció de la poesia què és? Llegint Papasseit, autor de poemes i de manifestos, he pensat "quina sort que tenim!". Llegint Carner he pensat: "Que rics que som!". Amb Maragall he pensat que si no fos per ell tot seria molt més dolorós. I amb Vinyoli no he pensat res: ja ho deia tot ell.

L'altre dia vaig anar al concert de Jethro Tull: flautes, guitarres elèctriques gairebé *heavies*, ritmes medievals i jocs d'avantguarda, l'exaltació del nou i del vell. Doncs, em sembla molt més interessant com a poeta (britànic) Ian Anderson (el de Jethro Tull) que el tan traduït i promogut Ted Hughes (el de Sylvia Plath). Per què? Per moltes raons. Una: per la seva poesia, dues: per les coses que diu, tres: pel vo-

Ian Anderson, líder del grup Jethro Tull

cabulari, i quatre: per la música.

Traduccions de Shakespeare deu o vint vegades millors (i més actuals) que les de Sagarra i no cal dir que les d'Oliva ho són les del poeta lleidatà Magí Morera i Galícia (1853-1927). Una de les obres que traduï, *Venus i Adonis*, que és

un poema de 199 estrofes de sis versos cada una, va amb un pròleg de Carner que diu que gràcies a Morera "Shakespeare és endevinat -tot simplement- en català" i poc més avall diu que aquesta traducció de Morera també "ha servit per a endevinar el to de la llengua literària catalana".

Això no sé de quin any és, jo n'he vist la segona edició, de 1918, o sigui que és de pocs anys abans, segurament.

Una cosa molt fina contra els crítics o professionals de la literatura és la que explica Max Jacob a la seva novel·la *Saint Matorel* (història d'un que acaba fent-se frare i al final mor en un convent de Barcelona), escrita els anys quinze o vint, si no m'erro. Diu que el seu protagonista "havia llegit Verlaine ben bé com un professional, l'havia llegit i entès fins al punt que hom el pot entendre quan hom el llegeix de massa a prop".

I per cert, ja que hem esmentat la nostra ciutat: quan el cantant francès Léo Ferré cap al 1973 o 1974 deia allò de "la Mort que es passeja de bracet amb Barcelona", què volia dir? Era alguna cosa relativa a les acaballes del franquisme (en la línia d'aquelles retòriques que li feien veure fusells esperant el seu moment dins el ventre de les espanyoles) o era una profecia que ve a tocar-nos ara? És clar que no hem d'oblidar mai, com deia Víktor Xklovski, el número u dels anomenats formalistes russos, que "en art el bé i el mal són qüestió de textura". Hi estic d'acord, del tot, en art i en l'escudella, sense cap dubte. Però sempre procurant no deixar de banda un altre fet també importantíssim: en art, com en l'escudella, els cigrons són qüestió de cigrons, és a dir, o n'hi ha o... no n'hi ha.

LLIBRES RECUPERATS

Anuaris

ORIOL IZQUIERDO

Anuari de Catalunya 1917. Minerva. Barcelona, 1918.

La coberta del volum reproduïx una obra de Josep Obiols. A la portada interior, sota el títol general, *Anuari de Catalunya*, la llegenda és prou eloqüent: "Crònica de la vida política, literària, teatral, artística, universitària, social, corporativa, científica, econòmica i esportiva, a les terres de llengua catalana, durant l'any 1917", i a continuació, les mencions de responsabilitat: "Dirigit per A. Rovira i Virgili" i "Redactat per J.M. López-Picó, Josep Morató, Feliu Elías, Joaquim Pena, J. Farran i Mayoral, Martí Esteve, Claudi Ametlla, J. Bertran i Ballet, Josep Carner, S. Valentí Camp, Carles Soldevila, R. Noguer i Comet i Joan Estelrich". Els dibuixos eren de Josep Obiols i d'Apa, i s'hi podien trobar, llegim encara a la portada interior, "versos dels poetes catalans d'avui".

El material està estructurat en les diverses seccions citades a la llegenda. Després, tenen capítol propi l'Institut d'Estudis Catalans, el Partit Republicà Català, el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. Completen el panorama tres corresponents, Joan Estelrich des de Mallorca, Miquel Duran i Tortajada des de València i Joan Perpinyà des del Rosselló. *El problema universitari a Catalunya*, *El pensament dels nostres homes* i *Els homes i les coses de Catalunya*, *jutjats pels no catalans* són les tres seccions següents. Clouen el volum unes notes necrològiques, unes pàgines literàries i els discursos i els treballs premiats als Jocs Florals de 1917.

He tingut accés a aquest *Anuari* i dec la informació a Teresa Rovira, filla d'Antoni Rovira i Virgili, que amablement m'ha convidat a completar la columna publicada unes setmanes enrere sobre l'*Anuari dels catalans 1924-1925*. Aquell, com el de 1917, i com els que va publicar Edicions Pàtria el 1923 i Antoni López-Llausàs el 1926, van ser deguts a Rovira i Virgili, que només va signar el primer, qui sap si per prudència davant la possibilitat que els homes de Primo de Rivera no ho aprovessin, qui sap si per modestia. Com diu Carles Soldevila al volum que li dedica dins la col·lecció *La nostra gent dels Quaderns Blaus* editats per la Llibreria Catalònia, "a vegades, el seu delit de fundador arriba a un punt de frenesi. Té en marxa la gran *Història de Catalunya*, feina capaç tota sola d'absorbir la vida d'un home i, tanmateix, el veiem que s'embrancha en la publicació d'un *Anuari dels catalans*. La seva separació de la Mancomunitat li deixà un lleure que pogué esmerçar en qualsevol de les tasques en curs. Ho va fer? Ca! Tot seguit va començar la preparació d'una revista que, llançada al mercat, havia d'aconseguir un èxit inaudit. Creieu que entre la *Història*, la *Revista de Catalunya* i la *Publicitat*, les seves forces troben una inversió prou completa? Doncs, no. Podeu assegurar que a hores d'ara, gira i regira la idea d'algunes noves publicacions...".

Malauradament, massa dificultats van estroncar accions com aquesta de Rovira i Virgili. Llàstima, perquè anys després s'agraeix el contacte, com deia a la nota prèvia de 1917, amb "no pas cròniques fredes, sinó vius documents bategats, per on passen els homes, els fets, les lluites, les obres i els ideals del poble de Catalunya".

ERUDITS D'AQUÍ

Manuel Bofarull, d'Albinyana

JOAQUIM COLL

Manuel Bofarull i Terrades va néixer a Badalona, l'any 1923, i el seu pare era manyà d'ofici. Els orígens familiars dels Bofarull provenen de Llemotges, a França, i més contemporàniament del poble tarragoní dels Pallaresos, on està documentat el naixement d'un besavi seu, al Mas dels Frares. Com moltes altres famílies catalanes, les següents generacions dels Bofarull van abandonar el món rural per instal·lar-se a la fabril Barcelona i rodalia. La formació de Manuel Bofarull és la d'un autodidacte. Durant els anys de la Guerra Civil va haver d'exercir l'ofici de *cua forner* i després no va poder reprendre els estudis. Professionalment ha treballat com a empleat

de banca fins a la jubilació. Des del 1950 combinava les tasques d'oficina amb les feines de corrector d'estil i de galerades a l'editorial Janés, de la qual ja fa també alguns anys que va plegar. Ha col·laborat a *Revista de Badalona* i a *Historia y Vida*, i, més recentment, escriu sobre temàtiques diverses al *Diari del Baix Penedès*.

MEMBRE DE L'IEP

Malgrat els seus orígens badalonins, el seu àmbit de recerca és el Penedès i, molt especialment, la població d'Albinyana, on resideix bona part de l'any. És membre de l'Institut d'Estudis Penedesencs (IEP), en l'anuari del qual ha anat publicant un bon feix d'articles sobre topografia i història local i comarcal dels segles XIX i XX,

com ara *La llibreta d'en Xaconín* (1982), *1874: entrada dels carlins al Vendrell* (1984), *La guerra dels Matiners al Penedès* (1990), *Receptorològic d'Albinyana* (1991), *Josep Bassa i Virgili, un abat del Penedès* (1994), *Josep Vidal i Pujadas, un xèrif del Penedès* (1994), *L'ermita de Sant Antoni d'Albinyana* (1995), i *La malnominació al Penedès* (1999). Amb tot, la seva obra més destacada són els següents llibres: *Una malaltia sospitosa (el còlera del Vendrell el 1911)* (IEP, 1984), *Don Joan Romagosa i Pros, un general del Penedès* (Caixa Penedès, 1986), *Noms de lloc del terme d'Albinyana* (IEP, 1992), *Orígens dels noms geogràfics de Catalunya* (Ed. Millà, 1991), *José Nomdedéu, guerrillero de Ibi* (Ajuntament d'Ibi, Alacant, 1998) i *Albinyana* (Ed. Cossetània, 1999). El 1991 va obtenir el premi Sant

Ramon de Penyafort, de Vilafranca, pel voluminós treball històric *Notícies del Penedès, 1800-1850*. A banda de la recerca erudita, Manuel Bofarull i Terrades és també autor de novel·les com ara *Els hereus de la terra* (Ed. 62, 1987), guanyadora del premi Sant Joan 1986, i *Figures vora el rec*, treball amb què va guanyar en un primer moment la polèmica edició 1994 del premi Josep Pla, per després renunciar-hi davant la dimissió d'una part del jurat. L'obra, però, li fou publicada per Columna el 1995. A la ratlla dels vuitanta anys, Bofarull continua infatigable en multitud de petites i grans recerques, com ara és completar el seu arbre genealògic, per al qual disposa d'informació fins a prop de l'any mil.